

บทประมวลและสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ กลุ่มหัวข้อวิจัย : เศรษฐกิจพอเพียงกับกระแสโลกาภิวัตน์ เรื่อง “การนำแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

ลัดดา ศิลาโนย (Ladda Silanoi)*

บทคัดย่อ

บทสังเคราะห์วิทยานิพนธ์กลุ่มหัวข้อวิจัย เศรษฐกิจพอเพียงกับกระแสโลกาภิวัตน์ เรื่อง การนำแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) นำเสนอบทความวิจัยจากผลงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้วิธีการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ 2) เสนอแนะแนวทางการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน ซึ่งวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 เรื่อง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ “ชุมชนศรีธาตุกับเศรษฐกิจพอเพียง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี 2) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจากสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ “ชุมชนศรีธาตุกับเศรษฐกิจพอเพียง” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี 3) พัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง ทรัพยากรในดินท้องถิ่นของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโคกคำวิทยา อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ 4) ศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโคกคำวิทยา อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ 5) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว (One - Shot - Case - Study) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ “ชุมชนศรีธาตุกับเศรษฐกิจพอเพียง” 2) แบบสังเกตพฤติกรรมด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) แบบสอบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4) หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง ทรัพยากรในดินท้องถิ่นของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโคกคำวิทยา 5) แบบสอบวัดการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน 6) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำสำคัญ : หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

วิทยานิพนธ์ทั้ง 2 เรื่อง เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยที่งานวิจัยเรื่องที่ 1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความ ประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล ความอดทน ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและความภูมิใจในท้องถิ่น เฉลี่ยคิดเป็น ร้อยละ 83.85 ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 / 70 ตามเกณฑ์ ที่กำหนด ส่วนวิทยานิพนธ์เรื่องที่ 2 นั้น นักเรียนสามารถ นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การมีความรู้ และการมีคุณธรรม ไปประยุกต์ ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่ง จากคะแนนการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไป ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต ประจำวัน เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 87.20 นอกจากนี้ผลการ ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 2 เรื่อง มีคะแนน เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.85 และร้อยละ 82.70 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 70 เป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงส่งผลต่อการพัฒนาของผู้เรียนให้ เกิดความรู้ คู่คุณธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

บทนำ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงมีพระราชดำริ มาเป็นเวลา 20 ปี ทรงชี้ให้เห็นถึงแนวทางปฏิบัติตนโดย คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้าง ภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อพร้อมรับต่อความเสี่ยงบนพื้นฐานของ ความรอบรู้ ความรอบคอบ ระมัดระวัง และคุณธรรม การใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการ ด้วยความรอบคอบ และระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการกระทำที่ไม่เบียดเบียนกัน การแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความร่วมมือ ประองตองกันในสังคม จะสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาค ต่างๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังในทางบวก นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน และการพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ภายใต้กระแส โลกาภิวัตน์ได้

กลไกของการจัดการศึกษาในระบบ มีสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญในการปลูกฝัง และถ่ายทอดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นใน

เยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ การนำแนวคิดเกี่ยวกับ ระบบเศรษฐกิจพอเพียงผ่านระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยการเชื่อมโยงของกระบวนการพัฒนาด้านจัดการ เรียนรู้ ที่มีครู นักเรียน ชุมชน รวมถึงองค์ความรู้ด้าน เศรษฐกิจพอเพียงที่มีการจัดระบบและผ่านการทดลอง ใช้มาแล้วเป็นอย่างดี เป็นปัจจัยที่จะทำให้นักเรียน ซึ่งเป็น ผลผลิตสำคัญของระบบการศึกษาที่ได้รับการพัฒนามาจน มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติต่อระบบการจัด การเรียนรู้ที่มีองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่สัมพันธ์ กับนโยบายของรัฐที่ได้รับสังเคราะห์มาแล้วอย่างมี ประสิทธิภาพ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้ สถานศึกษานำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจัดใน ระบบการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับ สภาพท้องถิ่น หรือแก้ปัญหาของชุมชน ซึ่งเป็นปัญหาที่ เกิดขึ้นในสังคมและอยู่ในระหว่างการหาแนวทางแก้ ปัญหา ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร คณะครู นักเรียน และผู้นำชุมชนต้องจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชให้กับนักเรียน ตลอดจน ให้ความสำคัญในการปลูกฝังนักเรียนให้ยึด แนวทางการดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอ เพียงและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาของชุมชนต่อไป เมื่อนักเรียนมี ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงได้ ย่อมทำให้นักเรียนสามารถปรับตัว ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ถึงแม้ว่า จะเกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจใดๆ ก็ตาม ก็ไม่สามารถ ส่งผลกระทบต่อนักเรียนและชุมชน ผลงานวิจัยด้านการ จัดการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งจาก ประสพการณ์ด้านการจัดอบรม พบว่า โรงเรียนยังมิได้ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องที่กำลังได้รับการส่งเสริมทุกหน่วยงาน ซึ่งมี สาเหตุมาจากขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการ เรียนรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จึงส่งผลให้การ จัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียน

ไม่สามารถหาแนวทางแก้ปัญหาในเรื่องเศรษฐกิจของตนเอง ครอบครัวและท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ผู้เกี่ยวข้องควรร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่นักเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

งานวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 เรื่องนี้ จึงเล็งเห็นความสำคัญของการนำผลการวิจัยที่เกิดขึ้นจากการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวนโยบายของรัฐ จึงได้ทำการวิจัยเพื่อสานต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการศึกษาในระบบโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้วิธีการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ สามารถปฏิบัติได้จริงตามเงื่อนไข และสภาพของโรงเรียนที่แตกต่างกัน โดยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบันของโรงเรียนในพื้นที่เป้าหมาย คำนึงถึงกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ นำไปทดลองใช้และปรับปรุง โดยใช้รูปแบบการสอนแบบบูรณาการ และรูปแบบการสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยใช้ชื่อหัวข้องานวิทยานิพนธ์ว่า **การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ “ชุมชนศรีธาตุกับเศรษฐกิจพอเพียง” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี และการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องทรัพย์สินในดินท้องถิ่นของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโคกคำวิทยา อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์** ซึ่งสามารถเอื้ออำนวยให้สถานศึกษาโดยทั่วไปสามารถนำไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของตน จึงถือเป็นเป้าหมายสำคัญของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทั้งนี้ ผลของการพัฒนาที่เกิดขึ้นจะทำให้การเผยแพร่แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายสำคัญ ซึ่งได้แก่เยาวชนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในวงกว้างซึ่งย่อมส่งผลต่ออนาคตของชาติที่คาดหวังกับทางเลือกของการขับเคลื่อนประเทศชาติด้วยพลังแห่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์ประมุขอันเป็นที่รักของปวงชนชาวไทยทุกคน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อขยายความเข้าใจในผลงานวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 เรื่องนี้ ผู้เขียนได้แจกแจงวัตถุประสงค์ของงานวิทยานิพนธ์ให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยวัตถุประสงค์ของงานวิจัยมีรายละเอียดตามหัวข้อดังนี้

งานวิทยานิพนธ์ด้านการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ “ชุมชนศรีธาตุกับเศรษฐกิจพอเพียง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี
2. ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจากสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ “ชุมชนศรีธาตุกับเศรษฐกิจพอเพียง” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี
3. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนส่วนงานวิทยานิพนธ์ ด้านการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. พัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง ทรัพย์สินในดินท้องถิ่นของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโคกคำวิทยา อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

2. ศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโคกคำวิทยา อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

สำหรับระเบียบวิธีวิจัย งานวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 เรื่องนี้ ใช้รูปแบบเดียวกันคือ รูปแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว (One - Shot - Case - Study) โดยใช้ผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ตามสมมติฐานที่ศึกษา นั่นก็คือ

หัวข้อเรื่องที่ 1 นักเรียนที่ได้เรียนในสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ชุมชนศรีธาตุกับเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแล้ว จะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือนักเรียนจำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 70

หัวข้อเรื่องที่ 2 นักเรียนที่ได้เรียนในหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง ทรัพยากรในดินท้องถิ่นของเราแล้ว จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียน และการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน คือนักเรียนจำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

สำหรับรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการนั้น ผู้เขียนได้สรุปให้เห็นตามกระบวนการของการดำเนินงานของวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 เรื่องตามรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงขั้นตอนของการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 เรื่อง

การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ชุมชนศรีธาตุกับเศรษฐกิจ	การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง ทรัพยากรในดินท้องถิ่นของเรา
1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ชุมชน ตำบลศรีธาตุ อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี หลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง/ หลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 2. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้รายปีกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อบูรณาการหลักการแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมกำหนดชื่อสาระการเรียนรู้ 3. สังเคราะห์คำอธิบายรายวิชาจากผลการวิเคราะห์ในสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี พร้อมศึกษาคำอธิบายรายวิชา 4. กำหนดผังมโนทัศน์ชื่อสาระการเรียนรู้ย่อย และเวลาเรียนเพื่อกำหนดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สอดแทรก 5. กำหนดหน่วยการเรียนรู้ลงในตาราง พร้อมระบุจำนวนชั่วโมงที่สอน 6. ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการสอนแบบบูรณาการ แนวการจัดกิจกรรมสื่อการเรียนรู้ แนวการวัดผลประเมินผล	1. ศึกษาข้อมูล ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรดินในท้องถิ่น หมู่บ้านโคกคำวิทยา อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี 2. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ทั้ง 3 กลุ่มสาระ หลักการแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ 3. กำหนดการเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการตามความสอดคล้องกับสาระโดยใช้สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นแกนร่วมกับแนวคิดหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมและกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยีเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการ 4. ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน แนวการจัดกิจกรรมสื่อการเรียนรู้ แนวการวัดผลประเมินผล เวลาเรียน

ตารางที่ 1 แสดงขั้นตอนของการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 เรื่อง (ต่อ)

การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการพัฒนา สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ชุมชนศรีธาตุกับเศรษฐกิจ	การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง ทรัพยากรในดินท้องถิ่นของเรา
7. อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและนำไปปรับปรุง แก้ไข 8. ทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย 9. วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล	5. อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและนำไปปรับปรุง แก้ไข 6. ทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย 7. วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล

งานวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ “ชุมชนศรีธาตุกับเศรษฐกิจพอเพียง” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม แล้วจึงจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ส่วนงานวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง ทรัพยากรในดินท้องถิ่นของเรา เป็นการนำสาระสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี จากหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการเป็นหน่วยการเรียนรู้แบบข้ามสาระ หลังจากงานวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 เรื่องนี้มาสู่หน่วยการเรียนรู้ จากนั้นผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งต้องอาศัยวิธีการสอนที่สอดคล้องกับสาระในหน่วยการเรียนรู้ นั่นๆ ซึ่งงาน วิทยานิพนธ์ทั้ง 2 เรื่องนี้ ใช้วิธีการสอนในรูปแบบที่ต่างกันคือ การสอนแบบบูรณาการ และการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ทั้ง 2 วิธีอยู่ในแนวคิดเดียวกันคือการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้แล้ว ใช้การทดสอบวัดความรู้นักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้งแบบวัดการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากผลการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 เรื่อง เป็นไปตามวัตถุประสงค์โดยที่วิทยานิพนธ์เรื่องที่ 1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล ความอดทน ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและความภูมิใจในท้องถิ่น เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.85 ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 / 70 ตามเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนวิทยานิพนธ์เรื่องที่ 2 นั้น ผู้เรียนสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การมีความรู้ และการมีคุณธรรมไปประยุกต์ ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งจากคะแนนการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตประจำวัน เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 87.2 นอกจากนี้ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 2 เรื่อง มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.85 และร้อยละ 82.7 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 70 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตประจำวัน นักเรียนเกิดเจตคติ ค่านิยม และคุณธรรม (คุณลักษณะที่พึงประสงค์) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่า ประวัติความเป็นมา ประเพณีวัฒนธรรมและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนี้งานวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 เรื่องเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 และหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ คู่คุณธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ประโยชน์ที่รับจากงานวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 เรื่องนี้ ผู้เขียนได้สังเคราะห์ให้เห็นว่า ประโยชน์ที่ได้รับในเชิงความรู้พื้นฐานก่อให้เกิดผลดีที่ตามมาหลายประการได้แก่

1. เป็นการช่วยสร้างภูมิคุ้มกันขั้นพื้นฐานให้แก่เยาวชนในการดำรงชีวิตในปัจจุบันและอนาคตตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ช่วยสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชนตามความต้องการของสังคมในปัจจุบันซึ่งอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงตามกระแสเทคโนโลยีและนวัตกรรม

3. ผู้สอนได้เข้าใจแนวทางของการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเพียงพอ

4. เสริมสร้างความมั่นใจแก่ครูผู้สอนในการที่จะนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในระบบการศึกษา

5. เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา แนวคิดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในระบบของโรงเรียน

6. เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการนำแหล่งเรียนรู้ทั้ง ภูมิปัญญา และแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ร่วมกันในการพัฒนาการศึกษาในระบบโรงเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นบนฐานแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะ

จากกระบวนการและผลของงานวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 เรื่องนี้ มีข้อดีที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง ผู้เขียนจึงได้นำรูปแบบกระบวนการของการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและการบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ สรุปลงเป็นขั้นตอนของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่บนพื้นฐานของงานวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 เรื่อง มีรายละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนนั้น ประกอบไปด้วย การศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสาระเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดหัวเรื่องที่จะทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ที่สัมพันธ์กับสาระเศรษฐกิจพอเพียง ผู้จัดทำสาระการเรียนรู้ ต้องพิจารณาว่า จะใช้การบูรณาการรูปแบบไหน ที่จะทำให้สาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงน่าสนใจ การบูรณาการสาระเศรษฐกิจพอเพียงมีลักษณะของการบูรณาการอยู่ 3 รูปแบบ ได้แก่ การบูรณาการแบบสอดแทรก การบูรณาการในกลุ่มสาระและการบูรณาการข้ามกลุ่มสาระ

- การบูรณาการแบบสอดแทรก เป็นวิธีที่ผู้สอนนำสาระเศรษฐกิจพอเพียงแทรกเข้าไปในหน่วยการเรียนรู้ที่มีอยู่เดิมในหลักสูตรสถานศึกษา

- การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เน้นการนำหลักปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสอดแทรกด้วยการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้

- การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ลักษณะคล้ายกับการบูรณาการภายในสาระเป็นการวิเคราะห์กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสาระ มาตรฐานใช้กลุ่มสาระใดสาระหนึ่งเป็นแกนโดยดูที่ความสอดคล้องสัมพันธ์ว่าจะมีสาระอะไรบ้างที่สามารถเป็นหลักในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ใช้กลุ่มสาระนั้นเป็นแกนเพื่อสะดวกในความรับผิดชอบ ตารางสอน เวลา ทั้งนี้การวิเคราะห์ความสอดคล้องของกลุ่มสาระต่างๆ ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบร่วมกัน

การกำหนดผังมโนทัศน์ เป็นการนำสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่วิเคราะห์และบูรณาการไว้โดยมีความใกล้เคียงกันในเนื้อหาสาระจัดกลุ่มไว้ด้วยกัน พร้อมทั้งเชื่อมโยงให้เห็นความเกี่ยวข้องกันในเนื้อหาสาระ กำหนดหน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้เป็นสิ่งที่กำหนดขอบเขตของหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระของหน่วยการเรียนรู้ จำนวนชั่วโมงที่จะสอน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งอยู่ที่ผู้สอนจะเลือกหรือใช้รูปแบบวิธีสอนใด อยู่ที่สาระการเรียนรู้แต่ละเรื่อง เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน

ผลการสังเคราะห์การนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดการเรียนการสอนงานวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 เรื่องดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาในการที่จะแก้ปัญหาครูผู้สอนที่ขาดความเข้าใจใน กระบวนการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน สืบเนื่องมาจากปัจจุบันครูผู้สอนมักจะประสบปัญหาเรื่องดังกล่าว ซึ่งบางครั้งจะได้รับข้อมูลจากการ บอกกล่าวเล่าต่อหรือศึกษาดูงาน การอ่านจากเอกสารอื่นๆ แต่ขาดความเข้าใจอย่างชัดเจน นอกจากนี้ถ้าโรงเรียนทุกแห่งต่างมีแนวคิดตามนโยบายของรัฐในการที่จะนำหลักการแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่ระบบการศึกษาและใช้แนวคิดวิธีการจากวิทยานิพนธ์ 2 เรื่องนี้ ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างจริงจังในโรงเรียนแล้วย่อมเป็นการสร้างภูมิกันด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เข้มแข็งให้กับเด็กต่อไป

บรรณานุกรม

- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร**. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้ง.
- ปวีณา ภูมิแดนดิน. (2551). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง ทรัพย์ในดินทองถิ่นของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโคกคำวิทยา อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ลัดดา ศิลาน้อย, อีรัชย์ เนตรถนอมศักดิ์ & อังคณา ตุงคะสมิต. (2551). **คู่มือการพัฒนาสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง**. ขอนแก่น: โรงพิมพ์แอนนาออฟเซต ขอนแก่น.
- สร้อยทิพย์ ทองใหญ่. (2551). การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ “ชุมชนศรีธาตุกับเศรษฐกิจพอเพียง” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). **เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ กระทรวงศึกษาธิการ 2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน** แนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

